

DEBRECENI EGYETEM
GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR

A munkaerő-gazdálkodás sajátosságai az agrárgazdaságban

Fókuszban a friss diplomások

DR. DAJNOKI KRISZTINA – DR. KUN ANDRÁS ISTVÁN
egyetemi docens *egyetemi docens*

2016. április 22.

**„A humánerőforrás helyzete
(múlt/jelen/jövő) a hazai élelmiszer-gazdaságban”**

TÉMAFELVETÉS, CÉLOK

- ▶ Felsőfokú végzettségűek aránya a munkaerőpiacon → agrártudományi képzési terület népszerűségének csökkenése
- ▶ **Generációváltás**
- ▶ **HR-funkciók jelentősége:**
 - ▶ Megtartás az új kiválasztás?
 - ▶ Tehetségmenedzsment
 - ▶ Karriermenedzsment
 - ▶ Emberierőforrás-fejlesztés
 - ▶ Ösztönzésmenedzsment
 - ▶ Teljesítménymenedzsment
 - ▶ HR branding
 - ▶ Esélyegyenlőségi EEM (4EM)
- ▶ **Generális kompetenciák iránti igény** → 2020 Top10: komplex problémamegoldó képesség, kritikus gondolkodásmód, kreativitás, emberek menedzselése, együttműködés, EQ*

**A kutatás célja:
az agráriumban
elhelyezkedő frissen végzett
felsőfokú képzettségűek
sajátosságainak feltárása.**

VIDÉK ÉS A MEZŐGAZDASÁG – AGRÁRÉRINTETTSÉG

- ▶ „mezőgazdasági szektor hanyatlása”; „a magyar társadalom paraszttalanítása”
- ▶ **Agrárérintettség-vizsgálat** → Vidék 2004; Vidék 2005*
 - ▶ Agrárszektorban dolgoznak/dolgoztak, élelmiszert állítottak/állítanak elő, mezőgazdasági termelésre alkalmas földterülettel rendelkeznek, mezőgazdasági szakképzettséget szereztek
 - ▶ Érintettség \neq mezőgazdasági foglalkoztatottság
 - ▶ 2005-ben a felnőtt lakosság 51,6%-a volt agrárérintett (rejtett 18,3%, gyengén 11,9%, erősen 21,4%)
 - ▶ + nem agrárérintett, de a szülei agrártermelők voltak → a magyar felnőtt népesség 61,5%-a közvetlenül vagy közvetve agrárérintett
 - ▶ A kötődés nem kizárólag falusi jelenség!

A MEZŐGAZDASÁGI KÉPZETTSÉGŰEK HELYZETE

- ▶ 2002 és 2012 között az **iskolarendszerű agrárképzések iránt csökkent**, míg az iskolarendszeren kívüli mezőgazdasági képzések iránt nőtt az érdeklődés.
- ▶ Közép- és felsőfokú mezőgazdasági képzésen a férfiak túlsúlya jellemző.
- ▶ 2011. évi népszámlálás → 2% mezőgazdasági végzettség.
- ▶ 2010. évi általános mg-i összeírás: alapján az agrárgazdasági szervezetek irányítóinak közel 75%-a (6,7 ezer fő) rendelkezett mezőgazdasági végzettséggel.
- ▶ **Pályaelhagyók:** 50-50% a nő és a férfi → 100 mg-i végzettségű férfiből 61, míg 100 nőből 82 nem a szakmájában dolgozik.

A MEZŐGAZDASÁGI MUNKAERŐ JELLEMZŐI

- ▶ A mezőgazdasági foglalkozásúakra jellemző, hogy minél magasabb az iskolai végzettség, annál kisebb a valószínűsége, hogy a foglalkoztatott tartósan a mezőgazdaságban marad.
 - *A nemzetgazdaság átlagától 20-30%-kal elmarad a mezőgazdasági átlagkereset.*
- ▶ Hazánkban az EU-átlagnál magasabb az idősek és alacsonyabb a fiatal korosztályhoz tartozók aránya.
 - *Különösen kedvezőtlen a korösszetétel az állattenyésztéssel foglalkozók körében.*

A VIZSGÁLAT ANYAGA

► Diplomás Pályakövető Rendszer (2014)*

- mezőgazdasági szektor
- kérdőív készítői által létrehozott súlyváltozó → nem, végzés éve, képzési terület és a munkarend szerinti reprezentativitás
- 16 155 fő – munkaadó ágazathoz tartozása → mezőgazdaság: 407 eset (súlyozva) (minta 2,5%-a)
- Online, önkéntes válaszadás

A válaszadó neme	A végzés éve			Összesen
	2009	2011	2013	
Férfi	62	80	58	200
Nő	92	57	54	203
Nem ismert	0	1	3	4
Összesen	154	138	115	407

Forrás: A DPR 2014-es adatbázisának adatain készült saját számítás

**Az adatok rendelkezésre bocsátását ezúton is köszönjük Veroszta Zsuzsannának és az Educatio Közhasznú Kft.-nek.*

EREDMÉNYEK

Megyék és régiók közti munkavállalási mobilitás

14 éves kori lakhely és munkahely	Szektor		
	Ipar vagy szolgáltatás	Mezőgazdaság	Összesen
Azonos megye	6 166	187	6 353
Azonos régió	7 480	230	7 710
Különböző megye	4 838 44%	117 38%	4 955
Különböző régió	3 524 32%	74 24%	3 598
Összesen	11 004	304	11 308

Forrás: A DPR 2014-es adatbázisának adatain készült saját számítás

EREDMÉNYEK

Agrárszervezeteknél dolgozók száma végzettségi terület szerint (fő)

Szint	Agrár	Gazdaság	Természet	Bölcsészet	Műszaki	Társadalom	Jog	Egyéb
Mind	203	58	20	16	12	11	9	16
Alap	98	33	6	9	4	8	4	8
Mester	105	26	15	7	8	3	5	8

Forrás: A DPR 2014-es adatbázisának adatain készült saját számítás

EREDMÉNYEK

Több diploma az agrárágazatban dolgozó friss diplomásoknál (fő)

	A felmérés fél évéhez képest mikor szerezte?											
	Előtte				Közben vagy utána				Folyamatban			
	F	A	M	D	F	A	M	D	F	A	M	D
Alap	11	9	4	0	7	3	18	0	2	5	13	1
Mester	1	86	13	1	4	3	11	0	3	4	3	11
Mind	12	95	17	1	11	6	29	0	5	9	16	12

F = felsőfokú szakképzés

A = alap- és főiskolai végzettség

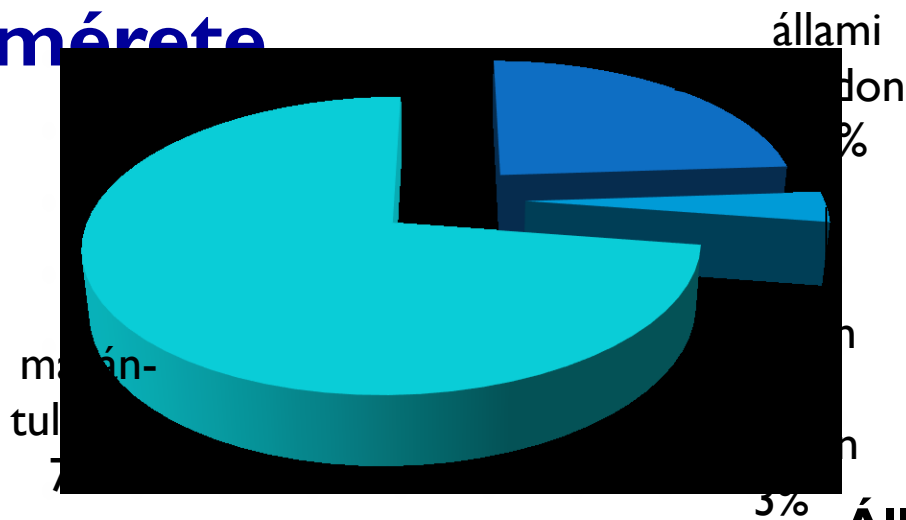
M = mester, osztatlan vagy hagyományos egyetemi végzettség

D = doktori végzettség

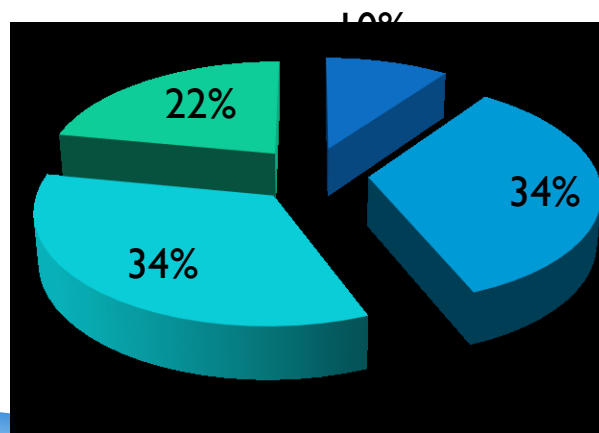
Forrás: A DPR 2014-es adatbázisának adatain készült saját számítás

EREDMÉNYEK

Munkaadói szervezet tulajdonosi szerkezete és mérete

Állami tulajdonban lévő szervezetek

- maximum 50 fős szervezet
- 50-249 fős szervezet
- 250-999 fős szervezet
- több, mint 1000 fős szervezet

Forrás: A DPR 2014-es adatbázisának adatain készült saját számítás

EREDMÉNYEK

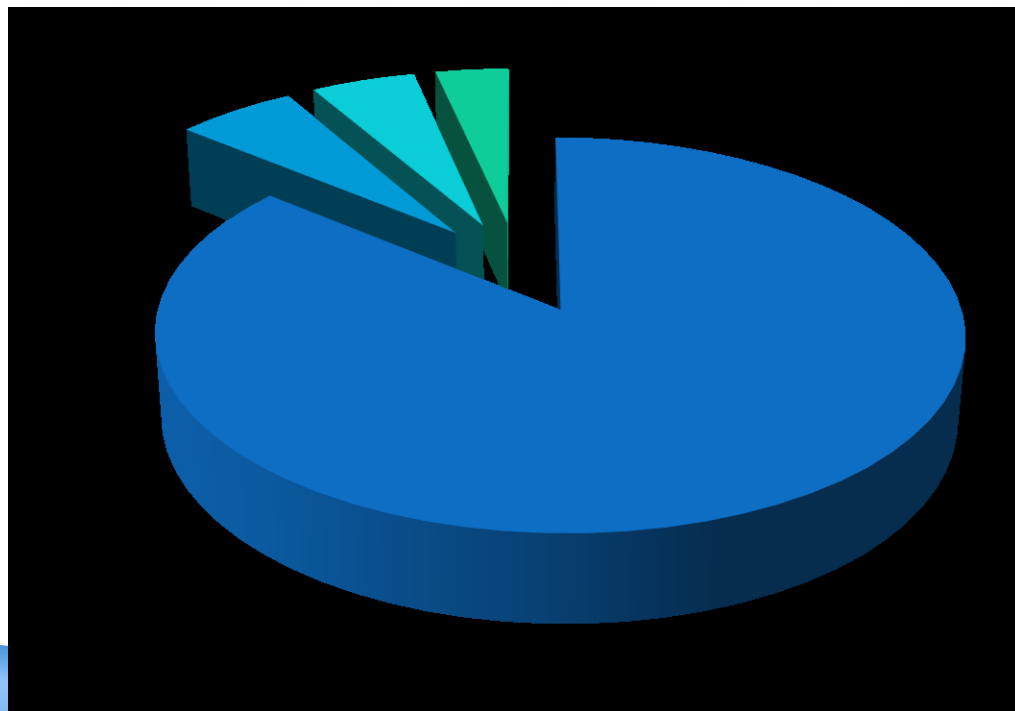
Munkaadói szerkezet tisztán magántulajdonú szervezetnél dolgozó válaszadóknál (fő)

Szervezet létszáma	Tulajdonos(ok) nemzeti hovatartozása			Összesen
	Teljes mértékben magyar	Részben magyar	Teljes mértékben külföldi	
Önfoglalkoztató	15	1	0	16
2–9 fő	53	2	4	59
10–49 fő	68	14	9	91
50–249 fő	39	7	11	57
250–999 fő	28	1	7	36
1000+ fő	7	0	10	17
Összesen	210	25	41	276

Forrás: A DPR 2014-es adatbázisának adatain készült saját számítás

EREDMÉNYEK

Friss diplomások eloszlása munkaerő-piaci státuszuk szerint

■ alkalmazott

■ önfoglalkoztató (egyéni vállalkozó alkalmazott nélkül vagy szellemi szabadfoglalkozású)

■ vállalkozó

■ GYES-en, GYED-en, GYET-en

EREDMÉNYEK

Legmagasabb végzettség és beosztás (fő)

Végzettség	Felső-vezető	Közép-vezető	Alsó vezető	Diplomás beosztott	Beosztott
Alap	9	31	11	56	32
Mester	16	51	17	107	14

37%

41%

Végzettség területe és beosztás (fő)

Végzettség	Felső-vezető	Közép-vezető	Alsó vezető	Diplomás beosztott	Beosztott
Más	6	23	11	72	24
Agrár	18	59	17	92	22

29%

45%

EREDMÉNYEK

Végzettség területe és beosztás (fő)

Végzés	Illeszkedő munka	Nem illeszkedő munka	Összesen
2009	114	40	154
2011	121	16	137
2013	95	16	111
Összesen	330	72	402

EREDMÉNYEK

A válaszadók végzettségi területe és a munkájuk által igényeltnek vélt végzettség (fő)

Végzettség területe	A munka által igényelt végzettségi szint			
	Mester	Alap	Nem felsőfokú	Összesen
Agráros	119 51%	76	37 16%	232
Nem agráros	42 27%	65	47 31%	154
Összesen	161	141	84	386

KÖVETKEZTETÉSEK

- ▶ Az agrárágazatban felülreprezentáltak a férfi friss diplomások (~50%) más ágazatok összesített átlagához képest.
- ▶ A megkérdezettek 38%-a dolgozik más megyében, 24%-a más régióban, mint ahol 14 évesen lakott (ezzel alatta marad más szektorok mobilitásának). A mobilitási hajlandóság nagyobb a mesterszakosok esetén.
- ▶ Az agráriumban elhelyezkedők több mint fele rendelkezik egynél több diplomával. Ugyanakkor közel 20% esetében a második diploma szintje nem magasabb a már meglévőnél.
- ▶ A hazai tulajdonú kis- és közepes vállalkozások foglalkoztatják a mintában szereplő friss diplomás munkavállalók legtöbbszörét.
- ▶ A magyar tulajdonú szervezetek szignifikánsan hajlamosabbak voltak az agrárvégzettségűek foglalkoztatására, mint a legalább részben külföldi tulajdonúak.
- ▶ A minta válaszadói 89%-ban alkalmazottként dolgoztak. → Közülük 38% valamilyen szintű vezetőként, míg közel 14%-uk diplomát nem igénylő munkakörben.
- ▶ Pozitív irányú szignifikáns kapcsolatot találtunk a legmagasabb végzettség és a beosztás szintje között, illetve az ágazatnak megfelelő végzettségi terület és a beosztás szintje között.

DEBRECENI EGYETEM
GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR

KÖSZÖNJÜK A FIGYELMET!

Dr. Dajnoki Krisztina

egyetemi docens, intézetigazgató

dajnoki.krisztina@econ.unideb.hu

Dr. Kun András István

egyetemi docens

kun.andras.istvan@econ.unideb.hu